

Kontrollkäik AS Lõuna-Eesti Haigla Hooldusravikeskusesse

(1) Õiguskantsler viis 27.01.2009 omal initsiatiivil läbi kontrollkäigu AS Lõuna-Eesti Haigla Hooldusravikeskusesse (edaspidi hooldusravikeskus).

Hooldusravikeskus on AS Lõuna-Eesti Haigla üksus, kus osutatakse statsionaarset hooldusraviteenust, koduõendusteenust, geriaatrilise hindamise teenust ja sotsiaalteenustest ööpäevast hooldust.

AS Lõuna-Eesti Haigla asutajaks ja aktsionäriks on MTÜ Terve Võrumaa. Hooldusravikeskuse põhimäärus on kinnitatud AS Lõuna-Eesti Haigla juhatuse liikme 19.03.2002 käskkirjaga nr 16.

Hooldusravikeskuses oli seisuga 29.12.2008 28 hoolealust (neist 19 naist ja 9 meest). Hooldusravikeskuses on 38 voodikohta üldhooldusteenuse osutamiseks. Hooldusravikeskuses töötab 28 hooldajat 25,5 ametikohal.

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusametuse funktsiooni, kas hooldusravikeskuses on tagatud hoolealuste põhiõigused ja –vabadused.

(3.1) Õiguskantsleri ringkäik hooldusravikeskuses ning vastuvõtt hoolealustele ja hooldusravikeskuse töötajatele

Kontrollkäigu kestel külastas õiguskantsler hooldusravikeskuse ruume. Õiguskantsleri vastuvõtul käis 2 isikut (1 hoolealuse esindaja ja 1 töötaja).

Hooldusravikeskuse tegevusega seonduvate aspektide üle vastuvõtul käinud isikud ega muud ringkäigu kestel kohatud hoolealused kaebusi ei esitanud.

(3.2) Hooldusravikeskuse personali eriettevalmistus psüühikahäirega isikutega suhtlemiseks

Hooldekodu hoolealustega kokku puutuvad töötajad peavad läbima kohase koolituse psüühikahäirega isikute inimväärikuse, inimõiguste ja põhivabaduste kaitse kohta.¹

Hooldusravikeskuse vastusest² selgus, et mh hooldusravikeskuse 13 töötajal on läbitud hooldustöötajate baaskoolituse koolitusprogramm; 10 töötajal - meeskonnatöö, klienditeeninduse ja suhtlemise koolitus; 3 töötajal – dementsuse koolitus; 3 töötajal – probleemse kliendiga suhtlemise koolitus; 3 töötajatel – õigusaktide alane koolitus; paljudel töötajatel (praktiliselt kõigil) on läbitud kliendi turvalisuse koolitus.

Tulenevalt eeltoodust kiidab õiguskantsler hooldusravikeskuse aktiivsust hooldusravikeskuse personalile koolituste korraldamisel ja soovib hooldusravikeskuse juhatajal korraldada vastavad koolitused kõigile hooldusravikeskuse hoolealustega kokku puutuvatele töötajatele.

¹ Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitus Rec(2004)10, artikkel 11.2. Kättesaadav arvutivõrgus: [http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Legal_co-operation/Bioethics/News/Rec\(2004\)10%20e.pdf](http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Legal_co-operation/Bioethics/News/Rec(2004)10%20e.pdf).

² Registreeritud Õiguskantsleri Kantseleis 12.01.2009 nr 7-9/081891/00900172.

(3.3) Hoolealuse teavitamine tema õigustest

Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on oma raporti Eesti külastuse kohta³ punktis 122 öelnud, et „igale hoolealusele ja tema perekonnale tuleks asutusse vastuvõtmisel anda tutvustav infoleht/brošüür, kus on kirjas asutuse kodukord ja hoolealuste õigused. Iga hoolealune, kellel on raskusi antud informatsiooni mõistmisega, peab saama asjakohaseid selgitusi.“

Hooldusravikeskuse vastusest selgus, et hoolealuse saabumisel tutvustab hooldustöötaja hooldusravikeskuse ruume ja selgitab kodukorda suuliselt. Kontrollimisel selgus, et hooldusravikeskuse kodukord on kättesaadav ka kirjalikult hooldusravikeskuse käsiraamatus ja stendil.

Tulenevalt eeltoodust soovitab õiguskantsler hooldusravikeskuse juhatajal välja töötada ammendav ning arusaadav hoolealuste õigusi käsitlev materjal hoolealuste jaoks, mis kirjeldab asutuse sisekorda, hoolealuse õigusi ja kohustusi ning näitab ära võimalikud kaebemehhanismid (asutusesised ja asutusevälised menetlused ja nende kasutamise võimalused). Soovitavaks tuleb pidada asutusesise kaebuste ja ettepanekute esitamise vormi liitmist hoolealuse infobrošüüri. Nimetatud dokument tuleb kirjalikult väljastada igale hoolealusele temale arusaadavas keeles ning vajadusel peab hooldusravikeskus tagama ka dokumendi sisu täiendava selgitamise.

(3.4) Maavanema järelevalvetegevus hoolekandeteenuse kvaliteedi üle

Sotsiaalhoolekande seaduse § 7 lõike 2 alusel teostab maavanem või tema volitatud isik järelevalvet maakonnas osutatavate sotsiaalteenuste ja muu abi kvaliteedi üle. Sama seaduse § 38 lõike 1 kohaselt kontrollib maavanem tema halduspiirkonnas osutatavate sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi kvaliteeti. Järelevalve kvaliteedi üle hõlmab ka järelevalvet põhiõiguste tagamise üle. Kvaliteetne teenus ei saa olla põhiõigusi rikkuv. Lisaks kaebuste lahendamise käigus teostatavale järelevalvetegevusele, peab maavanem läbi viima süstemaatilist, sisulist ja üldistavat järelevalvet.

Õiguskantsler uuris, kas Võru maavanem on nõuetekohaselt teostanud järelevalvet hooldusravikeskuses pakutavate teenuste üle. Võru maavanema vastusest⁴ selgus, et maavanem ei ole aastail 2007-2008 läbi viinud hooldusravikeskuses plaanilisi järelevalvemenetlusi. Õiguskantsler leiab, et Võru maavanem ei ole nõuetekohaselt teostanud järelevalvet hooldusravikeskuses ning ei ole kasutanud oma pädevust isikute põhiõiguste kaitsmisel.

Õiguskantsler soovitab Võru maavanemal teostada süstemaatilist, sisulist ja üldistavat järelevalvet hooldusravikeskuses osutatavate sotsiaalteenuste üle.

(4) Kokkuvõte

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks soovitud AS Lõuna-Eesti Haigla Hooldusravikeskuse juhatajale ja Võru maavanemale. Soovituste täitmise osas teostab õiguskantsler järelkontrolli 6 kuu möödudes soovitud tegemisest.

³ Kättesaadav arvutivõrgus: http://www.vangla.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=11917/CPT_eesti.pdf.

⁴ Registreeritud Õiguskantsleri Kantseleis 30.12.2008 nr 7-9/081891/00808946.